

TRI SLOBODE POD LUPOM

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji 30. decembar - 19. januar 2023. godine

Sloboda izražavanja

– Predsednik Srbije targetirao nezavisne medije

Predsednik Srbije Aleksandar Vučić targetirao je N1 i novinare ove televizije nazivajući ih “lokatorima”, tokom izlaganja na konferenciji za medije od 30. decembra 2022. godine. Vučić je zamerio novinarima N1 izveštavanje o vojnoj mehanizaciji koja je stacionirana u blizini granice sa Kosovom, tokom višenedeljnih tenzija koje su bile prisutne na severu Kosova. Na konferenciji za medije je optužio novinare N1 da su “lokatori”, odnosno da otkrivaju položaje bezbednosnih snaga Srbije. Ovaj termin korišćen je devedesetih godina u sistemskoj kampanji targetiranja novinara, odnosno novinari su optuživani da su “lokatori” tokom NATO bombardovanja Savezne Republike Jugoslavije. Na istoj konferenciji, Vučić je u više navrata, u već poznatom maniru, vređao i targetirao nezavisne novinare, uključujući i novinara N1 Petra Gajića, koji mu je na ovoj konferenciji postavljao pitanja.

Novinar iz Pirota saslušan u policiji nakon snimanja mesta ekološkog akcidenta

Novinar Nenad Paunović saslušan je u pirotskoj policiji 8. januara 2023. godine, tokom pokušaja da zajedno sa još jednim licem snimi mesto ekološkog akcidenta u ovom gradu, kada je došlo do iskliznuća nekoliko cisterni amonijaka iz šina krajem 2022. godine.

Paunović navodi da je pokušao da snimi trenutak kada je jedna od cisterni trebalo da bude podignuta dizalicom, tako što je zamolio drugu osobu, koju je zatekao na mestu akcidenta, da iskoristi svoj dron u te svrhe. Međutim, jedan policijski službenik udaljio ih je sa lokacije navodeći da snimanje nije dozvoljeno, a zatim su odvedeni u policijsku stanicu radi davanja izjave. Advokat novinara Paunovića je naveo da je ispitivanje u policijskoj stanici bilo fokusirano na lična dokumenta, uzimajući u obzir da je Paunović službenicima pokazao ličnu kartu koju je ranije prijavio kao izgublenu, a koju je nakon toga našao, a osoba sa kojom je Paunović vršio snimanje dronom nije imala kod sebe ličnu kartu. Advokat navodi da je vrlo malo govora bilo o samom snimanju, niti im je predložen razlog zbog kojeg se vode na davanje izjave, dodajući da je moralo postojati neko obaveštenje o zabrani snimanja, kao i da su brojne TV ekipe već snimale priloge ranije na istoj lokaciji. Uzimajući sve ovo u obzir, advokat navodi da je najverovatniji razlog postupanja službenika činjenica da je Paunović višednevno izveštavao o ovom akcidentu, pri čemu je otkrio i jednu od žrtava ove nesreće ali je i imao raspravu sa ministarkom za zaštitu životne sredine Irenom Vujović, koja je boravila u Pirotu nakon nesreće.

Novinar Nenad Kulačin dobio pretnje

Novinar i kolumnista lista Danas Nenad Kulačin dobio je pretnje putem društvene mreže Facebook, saopšteno je 12. januara 2023. godine. Kulačin je naveo da je dobio preteću poruku u kojoj se pominju “kerovi sa Kosmaja”, a koja se odnosi na slučaj u kome su vlasnički psi napali novinara Vladimira Radosavljevića početkom januara na planini Kosmaj i tom prilikom ga ubili. Kulačin je naveo da nikoga ne vređa svojim pisanjem kao i da neće biti uplašen.

Predsednica Vlade Brnabić vređala medije

Predsednica Vlade Srbije Ana Brnabić uputila je niz uvreda medijima N1, Nova S i listu Danas, gostujući na provladinoj televiziji Pink 14. januara 2023. godine. Tom prilikom, navela je da su ova tri medija "tajkunski" i "plaćeni" mediji, zbog načina na koji su izveštavali o odlasku Danila Vučića, sina predsednika Republike i vladajuće Srpske napredne stranke Aleksandra Vučića, u Bosnu i Hercegovinu, kako bi, između ostalog, prisustvovao obeležavanju neustavnog Dana Republike Srpske u Istočnom Sarajevu. Brnabić navodi da Vučić nije boravio u Bosni i Hercegovini kao član zvanične delegacije ali da ga je pratilo obezbeđenje jer je šticeeno lice. Dalje je navela da ovaj status ima zbog ranijeg pisanja ovih medija koji su mu "crtali metu na čelo", misleći na članke koji dovode u vezu Vučića sa ozloglašanim kriminalnim klanova koji deluju u Srbiji. Iako je saopštila da je Vučić bio samoinicijativno u Bosni i Hercegovini, N1 navodi da predsednica Vlade nikada nije objasnila zbog čega se onda on našao među visokim zvanicama na bini tokom pomenutog događaja.

Fizički napadnut glavni i odgovorni urednik Niške inicijative

Glavni i odgovorni urednik Niške inicijative Srđan Nonić fizički je napadnut u Nišu na radnom zadatku, 14. januara 2023. godine, od strane Nikole Panića, zaposlenog u Gradskoj upravi. Nakon što je novinar Nonić pokušao da snimi Panića kako tokom radnog vremena posećuje kladionicu u ovom gradu, Panić mu je uputio niz pretnji u pokušaju da mu oduzme telefon. Nonić je pokušao da pobegne od Panića pa je trčeći ušao u obližnju policijsku stanicu kako bi tražio zaštitu, ali ga je na portirnici sustigao Panić koji ga je potom napao. Nonić je izjavio da je neverovatno da je napadnut u zgradi policije i da je bio primoran da u sred dana beži od napadača. Dodao je da je ovaj napad "motivisan mržnjom" prema njegovom radu, posebno ističući angažovanje na polju provere i nadzora nad radom zaposlenih u lokalnoj samoupravi.

Sloboda udruživanja *– Maskirani neonacisti napali poznati kafić u Novom Sadu*

Kafić "Crni ovan" u Novom Sadu, poznat kao mesto okupljanja antifašističkih grupa i pojedinaca, i u kojem se organizuju alternativni događaji i sajmovi, napadnut je od strane grupe maskiranih neonacista 15. januara 2023. godine, prilikom čega su dve osobe povređene. Kako je naveo vlasnik ovog lokala Bojan Šovljanski, napadači naoružani hladnim oružjem nosili su jasno istaknuta nacistička obeležja, uključujući i kukasti krst, kritikujući nadležno tužilaštvo koje je počinjeni napad kvalifikovalo samo kao "nasilničko ponašanje". Šovljanski navodi da se gosti i gošće ovog lokala osećaju uplašeno, naročito nakon saznanja o postojanju Telegram grupe koja okuplja više od 600 neonacista, a u kojoj se dele informacije o ovom mestu i osobama koje dolaze u njega. Šovljanski je dodatno bio izložen pretnjama nakon što je bio targetiran od strane Gorana Davidovića, bivšeg vođe zabranjene neonacističke organizacije "Nacionalni stroj", ali i vođe slične organizacije "Levijatan" Pavla Bihalija. "Crni ovan" napadnut je četvrti put za samo godinu dana, Šovljanski ističe da ga često neonacisti presreću na ulici, a ovaj napad osudili su i gradonačelnik Novog Sada i Poverenica za zaštitu ravnopravnosti. Uprkos brzim hapšenjima napadača, Šovljanski je istakao da ne očekuje da će lokalne vlasti preduzeti neophodne mere kako bi im pružile zaštitu.

MONITORING

Novi izveštaj o stanju ljudskih prava organizacije Human Rights Watch

Međunarodna nevladina organizacija Human Rights Watch objavila je novi svjetski izvještaj, predstavljajući tako i najnovije nalaze za Srbiju/Kosovo za 2022. godinu. U izvještaju se navodi da su se novinari i novinarka u Srbiji, koji su kritički izveštavali o postupcima vlasti, i dalje suočavali sa zastrašivanjem, pretnjama i nasiljem, bez adekvatne reakcije države. Izveštaj se osvrnuo i na događaje u vezi sa održanim EuroPride-om u septembru 2022. godine, koji je održan u skraćenom formatu zbog zabrane nadležnih organa, a nakon kojeg je zabeleženo više napada na učesnike i učesnice ovog događaja.

Još jedan slučaj odbacivanja prekršajnih prijava zbog ekoloških protesta

Aktivisti Rastko Stefanović i Ivan Živkov iz udruženja Građanski preokret iz Zrenjanina saopštili su da su pred nadležnim sudom oborili prekršajni nalog koji im je izdat od strane lokalne policije zbog učešća na ekološkom protestu krajem 2021. godine, odnosno zbog blokiranja puta. Oni su se teretili za prekršaj iz Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima, a koji su osporili pred nadležnim sudom, koji je utvrdio da je policija, na nezakonit način, utvrdila njihove identitete, tako što ih je fotografisala na protestu, suprotno Zakonu o policiji i Pravilniku o načinu snimanja na javnom mestu i načinu saopštavanja namere o tom snimanju. Podsećamo da su Građanske inicijative kontinuirano pratile proces masovne emisije prekršajnih naloga učesnicima i učesnicama ekoloških protesta krajem 2021. godine koji su blokirali glavne saobraćajnice, a u julu je saopšteno da je više od 60 takvih naloga poništeno pred nadležnim sudovima jer su policajci zloupotrebili saobraćajne propise kako bi onemogućili slobodu okupljanja.